

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 180 Lei.

Fél évre ... 90 Lei.

Egy negyed évre 45 Lei.

Egy hóra ... 15 Lei.

Hirdetések
Árszabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesület
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 989.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulvardul Regela Ferdinand
I. (József főh. ut.) 22

T. LEFON-SZÁM: 184.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, szeptember 30.

Olasz vendégek nyilatkozata
Erdély iparáról és a magyar festőkről.

(A Weitzer- és Marta-gyárak és a kulturpalota dicséreté.)

Az Aradi Közlöny más helyen beszámol az olasz vendégek fogadtatásáról és aradi látogatásáról. Az Aradi Közlöny munkatársának ma alkalma volt beszélgetnie két előkelő olasz férfival, a kik Erdély iparáról illetve az aradi kulturpalotában levő magyar festőművészek műremekeiről érdekes kijelentéseket tettek. Az olasz vendégekkel jött ma Aradra Mem-carelli Hercules római műszaki igazgató is, aki romániai benyomásairól a következőket mondotta:

Erdély fejlett ipara.

— Mielőtt Romániába jöttünk volna, meglátogattuk a görög fővárost, Athént is, s innen a török metropolisába: Konstantinápolyba rándultunk ki. Ezután tengeren Constanza-ba utaztunk. Innen indulunk romániai körutunkra, s újszólván egész Romániát beutaztuk, minden ujonnan csatolt tartományban jártunk. Brailát, Galacot, Jassyt, Cernovicot, Marasestit, Focsanit, Campinát, Sinaiat, Brasovot, Clujt, Sibiuat jártuk eddig be. Utunkon érdekes látni valóink volt: a constanzai petroleum források és a campinai petroleum-főnyomító. Ami legjobban meglepett az Erdély hatalmasan fejlett ipara. Olyan ipartelepeket láttunk, melyek az olasz iparnak is büszkeségei lehetnének. Különösen a vas- és fémiparuk annyira fejlett, hogy az ilyen erdélyi gyárak bármelyik külföldi gyárral felvehetik a versenyt. Az aradi vaggongyár és az automobilgyár szép és értékes dolgokat tudnak produkálni, amint láttam, berendezésük a lehető legmodernebb. Innen ellátogatunk még Resicára, Aninára, Oravicára. Ugy hallom, hogy ott is még igen nagy meglepetésekben fogunk részesülni. Október 6-án Bucurestbe utazunk, s innen fogunk Bécsen és Triesten át hazatérni. Budapestre is el szeretnénk volna látogatni, de legnagyobb sajnálatomra azt kell hallanom, hogy a nyugatmagyarországi viszonyok miatt Bécs és Budapest között szünetel a vasuti forgalom és így erre nem térhetünk haza. Pedig Budapest szépségéről és ipari fejlettségéről is sok szöveget hallottam. Azt hiszem, hogy Magyarországra nézve a legjobb volna, ha az

Ausztriának átadandó területet olasz katonaság szállaná meg és adná át az osztrákoknak. Legyen már ott is békeség.

— A béke megkötött. Minden nemzet igyekezzék elhelyezkedni az új államkeretek között, bár tudom, hogy a magyarság helyzete nehéz, de ha az új államok velük szemben megértőek, ez nekik nem lehetetlen. A magyarok mindenkor számíthatnak az olasz nép baráti jobbjára. Az olasz nép már elfelejtette, hogy háború volt és nem akar mást, csak békét.

A kulturpalota műincsei.

Amikor az olasz vendégek megtekintették a Kulturpalotát, az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott Giovanni Barberis-szel, a római Revue litteraire artistique igazgatójával, aki egy római művészeti iskola igazgatója is. A kiváló képzőművészeti szakember a következőket mondotta:

— Arad közművelődési palotája képzőművészeti szempontból igen szép és monumentális alkotás. Meglepően szép a Kulturpalota képtára. Bár az ott kiállított képek mestereinek nevét alig ismerem és műveikről eddig semmit sem tudtam, annál inkább meglepő reám nézve, hogy a képek egytől-

egyig csodás művészi kvalitásokról tesznek tanúságot. Különösen Fesztly Árpád „Krisztus keresztrefeszítése”, „levétele” és „temetése” tetszett nagyon, de szépművészeti szempontból igazi értékek Bihary magyar népi és tárgy képei, Munkácsy egy képe és Hegedűs László festményei. A magyar zenét eddig is előnyösen ismerem, de a magyar festőművészet terén elért fejlettség is meglepő és számottevő, amint most láthattam. Zeneszerzőiket: Kálmánt, Lehárt, Dohnányit, Lisztet és Hubayt ismerem. Hubayt személyesen is ismerem. Rómában együtt tanultam vele és később még tanítottam is. A magyar zenében őserő van és főleg a táncmuzsikájuk az, ami szinte megkapó. Magam is sokat foglalkozom az önök tánczenéjével. A hékét már megkötötték, bár még nem érkezünk el a teljes béke állapotába, de hiszek a béke és a szeretet mindent átfogó erejében. A művészet és a művészet művelői lesznek azok, akik elsőnek fogják az igazi testvéri szeretettől áthatva egymásnak nyújtani jobbikat. Az olasz nép nem akar többé háborút és igaz szívvel üdvözli mint barátját és testvérét a magyart is, németet is, akiket eddig a világhatalmi aspirációk az olasz hatalomnak ellenségévé tettek. Még egyszer hangsúlyozom, hogy a művészek lesznek az első, akik az igazi világbeismerésének őszintén eleget fognak tenni.

Kiss József költő súlyos beteg.

(Hét napig eszméletlenül. — Gyűjtenek az amerikai magyarok.)

A magyar költőfejedelem: az ősz Kiss József tehetetlenül fekszik ágyában. Azok a szemek, a melyek ebben a szürke földi életben oly sok színt és pompát láttak, elhomályosodtak. A Jehova, a Mese a varrógépről, a Simon Judit, a Tüzek és annyi sok színpompás magyar költemény halhatatlan poétája súlyos betegen fekszik és ágya körül ott virraszt nemzetének aggódó szeretete. Nyolcvanadik éve felé közeledik a dalnok, aki évtizedekig szinte egyetlen gyönyörködtetője volt a magyarságnak. Szomorú tragédia a Kiss Józsefé, mert nemcsak ő fekszik tehetetlenül, hanem a családja is súlyosan beteg. Budapesti tudósítónk Kiss József betegségéről a következőket táviratozza:

Kiss József, a kiváló költő nagybetegen fekszik lakásán. Egy héttel ezelőtt érpaiklás érte a költőt, aminek következtében mozgása és látási képessége meg-

bénult. A nagybeteg költő hét napig eszméletlenül fekszik ágyában, míg végre tegnap este magához tért. Orvosai állandóan mellette voltak, konziliumot is tartottak felette és megállapították, hogy állapota aggasztó. Kiss József felesége is súlyos beteg: régi szívbaja gyötri. A költő fia, aki már évek óta tehetetlen ember, szintén fekvő beteg. Kiss József hajlékába beköltözött a súlyos anyagi gond, amellyel egész életében küzdött a poéta. A súlyos anyagi viszonyokról tudomást szereztek az amerikai magyarok, akik elhatározták, hogy gyűjtést rendeznek maguk között és ilyenformán igyekeznek Kiss Józsefnek utolsó napjaiban segítségére lenni. A magyar főváros társadalmi és irodalmi körei részvétellel fordulnak Kiss József betegágya felé. A szétszóródott magyarság pedig féltő aggodalommal várja a híreket kedvenc poétájáról.

A cseh-magyar határ.

(Tárgyalás a helyszínen.)

PRÁGA. A cseh-magyar határmegállapító bizottságot Brünnbe hívták össze. Tancos magyar tábornok négy javaslatát a bizottság visszautasította. Tancos tábornok a bizottságot ama instrukciók kifejtésével akarta megnyerni, amelyeket a nagykövetek tanácsa speciálisan a magyar határt megállapító bizottságnak írt elő. A határokról most a békeszerződés alapján a helyszínen kezdődik a tényállás megállapítása. Az egész vonalat két részre osztották. A szemle szeptember 28-án kezdődött. Az első bizottság Vácról, a második Kassáról indult el a határra.

Vásárcsarnokot!

(A város vezetőségének figyelmébe.)

Azoknak, akik a legutóbbi napokban a Calea Banatului (Aszalos Sándor utcán) mentek végig, érdekes látványban volt részük. Az ortodox izr. zsinagóga költözött a hitközség új templonába. A költözéssel kapcsolatban tekintve, hogy hatalmas helyiség szabadult fel az új imaház felépítésével, közérdekű dolgot cselekszünk mikor megfontolandó tervet ajánlunk Aradváros vezetőségének. A régi ortodox zsinagóga tágas helyisége felette alkalmas lenne vásárcsarnok céljaira. A Piata Avram Jancut (Szabadság tere) ilymódon meglehetne tisztítani az árusok bodéitól, amelyek legkevésbé sem szolgálnak Arad előnyére. A város azzal, hogy megtisztítaná az árusoktól a főteret nemcsak esztétikai szolgálatot tenne, de mennyivel praktikusabb, különösen esős, havas, zord időben a szabad téren való ácsorgás helyett, rendes fedett helyiségben, minden nagyobb város vásárcsarnokának mintájára vásárolhatni. Ezzel egyidejűleg az ideiglenesnek látszó hatósági sátrak állandó jellegűt is kapnának. A régi ortodox zsinagógában éveken ezelőtt már volt áruscsarnok, mely ugyanezt a célt soha jobb időben nem szolgálhatná, mint éppen most. Reméljük, hogy Aradváros vezetősége megfontolja ezt a tervet és komolyan foglalkozik a vásárcsarnok létesítésének kérdésével.

Uj pénzintézeti szövetség.

(Az erdélyi bankok kongresszususa.)

Megírta az *Aradi Közlöny*, hogy az erdélyi pénzintézetek eljött kongresszusának első napján, a melyen Aradról Adam György, a Victoria Takarékpénztár vezérigazgatója és Fodor Gyula, az Arad-megyei Takarékpénztár vezérigazgatója vettek részt, elhatározták, hogy az értékek visszahonosítására alakuló bankszindikátuson kívül tárgyalásokat kezdenek a nagy szebeni Solidaritateaval nagyarányu, az összes pénzintézeteket felölelő szövetség alakítása tárgyában.

A kongresszus tegnapi ülésén azonban a vidéki pénzintézetek képviselői kijelentették, hogy igazgatóságuk nem hatalmazták fel őket ilyen irányu határozat elfogadására. Felmerült az az aggály is, hogy a Solidaritatea kötelekbe tartozó intézetek tartózkodó magatartást fognak tanúsítani az alap szabályok lényeges megváltoztatásával szemben. Elhatározták tehát, hogy minden más alakulattól függetlenül *uj pénzintézeti szövetséget létesítenek*, amely lehetőleg az összes romániai bankokat foglalja magába. Ennek a szövetségnek a megalakítására két hét után alakuló közgyűlést hívnak egybe. Addig a bizottság tanulmányozza a külföldi pénzintézeti szövetségek szervezetét és azoknak megfelelően készíti el az alakítandó szövetség alapszabályait.

Irodalom és művészet.

Premiér-botrány Bécsben.

(Tüntetés a kivágott ruha ellen.)

Bécs. Paul Geraldis háromfelvonásos vigiátéka, a Lakodalmak a napokban került bemutatásra a bécsi Burgtheaterben. Az előadást botrány zavarta meg. A botrány a földszinti állóhelyről indult ki. Már az első felvonás alatt a szereplőket közbeszólásokkal igyekeztek megzavarni, azonban a közönség nagyobb része továbbra is józanul viselkedett és sikerült egy időre lecsendesíteni az okvetetlenkedőket. A harmadik felvonásban azonban egy pár nagyméretű ifjú, akik a földszinti állóhelyen tartózkodtak, ismét tüntetni kezdtek, állítólag azért, mert kulturtudatukat bántotta a színpadi túlságosan dekollált öltözködés. Abban a jelenetben, amikor Bleibtreu asszony a köpenyét leveti, hogy dekollált toalettel láthatóvá tegye, valaki durván közberohogott és kiáltások hallatszóttak: „Le a függönyvel!” A szereplők a színpadon megállottak s néhány perc alatt a józanabb érzésű közönség a tüntelőket elcsendesítette úgy, hogy az előadást folytatni lehetett. A Burgtheater igazgatója mindent megtett, hogy a jövőben hasonló jelenetek ne fordulhassanak elő.

* Pénteken lesz bemutatója Stoltz Róbert nagyszerű operettjének, a Szerencsetáncnak, mely sorozatos előadásban kerül színre. A főszerepeket Halmos Mici, Szeghő Lili, Mágory Mici, Keleti Gizsi, Gajdzsinszky Irén, Inke Sebestyén, Selmeczy Tompos József, Faludy és Ács Miska játsszák. Az aradi színpadon régen nem játszottak ilyen mulatságos szövegű operettek, melynek angol és

amerikai motívumú zeneszámai kétségkívül nagy tetszést fognak aratni. A divatos táncokat Sebestyén Jenő tanította be.

* A Hattyu. Vasárnap délután kerül színre először mérsékelt helyárrakkal Molnár Ferenc nagyszerű vigiátéka a premier szereposztásában. A főszerepeket ezuttal is Mágory Mici, Keleti Gizsi, Gajdzsinszky Irén, Follinuszné, Benkóné, Gömör Emma, Szendrey, Darvas, Mécsáros, Selmeczy, Ladiszlay és Ács játsszák.

* Aladár nem számár gyermekoperettel lesz az idény első gyermekelőadása, mely október 8-án, szombaton délután kerül bemutatásra. A darabban kitiűnő ének- és táncszámok vannak. A társulat szorgalmasan próbálja a gyermekoperettet, hogy premierje megfelelő jó előadásban kerüljön színre.

* Előkészületben Buzavirág ujdonság.

* Színésziskolai felvételi vizsga. Ma pénteken délután négy órakor lesz a városi színház színpadján a felvételi vizsga.

* Mohora Magda és Deutsch. Mohora Magda a tüneményes hangú drámai szopránénekesnő és Deutsch Hilda pályadijat nyert bécsi zongoraművész, Lescheftzky volt legjobb tanítványa, október 1-én tartják hangversenyüket a Kulturpalotában. — Múltan ez az első hangverseny az új szezonban, az érdeklődés igen nagy. Jegyek Blösch cégnél kaphatók.

MOZI. * Kordáné Farkas Antónia. Beregi Oszkár, Rajnai Gábor — az Urániában. A legsikerültebb magyar filmek egyikét mutatja be pénteken az Uránia színház. A magyar Corvin-filmgyár márkájával került hozzánk az Ave Caesar című grandiózus filmdráma, amely a Corvin-filmgyár legjobb és legnívósabb filmjei közé tartozik. Kordáné Farkas Antónia mint egyszerű leány szerepét, később mint Szikstus herceg kastélyának szépsége, játékaival igazán gyönyörködteti a szemlélőt. Beregi Oszkár és Rajnai Gábor csodás művészettel ismét tanúságot tesznek arról a nemes és finom játéksztílusról, ami az ő kiváló egyéniségüknek jellemvonása. A film művészi szépségét növeli az, hogy a felvételek s a zseniális rendezői kép sok kedves és meglepő dolgot produkált a filmtechnika terén. A gyönyörű művészi filmet pénteken, szombaton és vasárnap vetíti az Uránia színház.

* Hét bűn tanyája — az Apollóban. (Erotikus kínai dráma 5 felvonásban. Csak felnőtteknek.) A közönség széles rétegeinek felfokozott kíváncsisága várja már ezt a monumentális filmet, amely felvételeivel szenzációt kelt. Vitaközös társaságban a nőkről különféle véleményeket mondanak. Az egyik vitaközös állításainak valódiságát igazolva, elmondja Hudson követési titkár esetét: Hudson boldog házasságban éle feleségével Évával. Carry bosszúból, mert Éva elrabolta tőle Hudson, kit szenvedélyesen szeretett, véget vet boldogságuknak. Évának ravasz módon megnyeri bizalmát, amit arra használ fel, hogy Éva olyan útra térjen, ahonnan nincsen visszatérés. A hét bűn tanyája a kártyázni, mulatni vágyók találkozó helye. Ide vezető barátja Évát. A kártyaszenvedély elvakítja Évát, minden pénze oda vesz, a kínai tulajdonos már nem ad kölcsönt és a lejárt váltó megfizetését kéri. Minden segélyforrás klapad. Éva kénytelen elfogadni a lord ajánlatát, ki kifizeti váltóját. Carry munkája a befejezéshez közeledik és elérkezettnek látja az időt a férjét fölvilágosítani, ki nem tudja eddig, hol szokta felesége az éjszakát tölteni. Hudson egy nagy társasággal a hét bűn tanyájára megy, hol pikáns est van,

hol a hét bűn táncál egy társaságbeli urnő fogja láncolni. Hudson előérzete nem csal és mikor meglátja ezen a helyen a feleségét, revolvert ragad és lelövi. Éva menteni akarja férjét és az elölető rend őrneke azt vallja, hogy öngyilkos lett. A boldog házasság megromlása elérte célját de a saját boldogságát ezzel nem tudja elérni. A szenzációs filmet pénteken, szombaton és vasárnap vetíti az Apolló-színház.

Olasz vendégek Aradon.

(Fogadtatás. — A város nevezetes ségei. — Kirándulás a Hegyaljára. — A színházban. — Bankett.)

Ma reggel érkeztek Aradra a romániai tanulmányuton levő olasz vendégek, akiket Arad város vezetősége díszes fogadtatásban részesített. Reggel nagy közönség gyűlt össze a vasuti állomás előtt. Az állomás peronján a vendégeket Radu Pancu prefektus, Pap I. János gör. kel. püspök, dr. Robu János főpolgármester, dr. Angel István polgármester, lovag Reu Illés, a Siguranta főnöke és a városi, megyei és az összes közhivatalok vezetői várták. A vendégeket hozó különvonat pontosan egynegyed tizkor rohogott be az aradi állomásra. A peronon felállított katonazenekar az olasz himnusszal fogadta a vendégeket. Majd dr. Robu János főpolgármester, amikor az olasz vendégek leszálltak a vonatról, a következő szavakkal üdvözölte őket:

— Örömmel üdvözlöm Aradon olasz testvéreinket. Nem egyszerű látogatásnak tekintjük idejövételüket, hanem ebben megnyilvánulását látjuk az olasz-román barátságának.

Ezután Aradváros közönségének meleg üdvözlését tolmácsolta a főpolgármester. A zenekar rázendített egy indulóra, amelynek hangjai mellett a vendégek helyet foglaltak az állomás éttermében, ahol megreggeliztek.

A vasuti állomás előtt kocsik állottak megfelelő számban, melyekbe beszálltak az olasz vendégek és az Astra (volt Weitzer) vaggongyárba hajtottak. A kocsisor elvonulása alatt a katonazenekar indulót játszott s az elvonulásról filmfelvételt készítettek, amely a napokban kerül bemutatásra Aradon. A vaggongyárban látottak felett az egész társaság a legnagyobb elragadtatását fejezte ki. A vasuti kocsik javító-műhelyében érdekes jelenet játszódott le. Az egyik olasz vendégnek felűnt, hogy a vasuti kocsis oldalára három betű: M. Á. V. van festve, melyek egy vonással át vannak húzva és helyébe C. F. R. betűk vannak festve. Kísérőjéhez fordult, aki megmagyarázta neki, hogy a békeszerződés értelmében Romániát illeti meg a volt magyar vasuti vagonoknak egy része. Ezután az Astra (volt Marta) automobilgyárba mentek a vendégek, s ennek megtekintése után a Kulturpalotához hajtottak. A Kulturpalota szépsége úgy kívülről, mint a belső része művészeti szempontból valóssággal elragadtatással töltötte el az olaszokat. Ezután a Fehér Kereszt, Vadászkiért és Pannonia étter-

mekbe mentek, ahol bankett volt a tiszteletükre.

A vendégek között vannak: Giuseppe Mancini, a pármái olasz szépművészeti akadémiának igazgatója, Baffigi lovag olasz királyi ezredes, gróf Federio Castracane sorhajókapitány, Bruto Amante tanár, egy Romániáról írott mű szerzője, gróf Umberto Gnoli, az umbriai muzeum és képtár igazgatója, lovag Camillo Ferraroli ezredes, a volt olaszországi román légió parancsnoka, Perriello Gennaro mérnök, műegyetemi tanár, gróf Castelli, lovag Carlo Carducci, lovag Borelli torinoi egyetemi tanár, Giovanni Barberis, a „Revue litteraire artistique” igazgatója, Ettore Memcarelli, római műszaki iskolai igazgató. A társaság vezetői Romolo Artioli, az olasz parancsnoki kereszt tulajdonosa, Francesco Soverio Cambo és Vincenzo Spallone vezértitkár. A vendégek Olaszország legkülönbözőbb részeiből jöttek. Róma, Firenze, Pisa, Torino, Livorno, Nápoly, Catania és Velence vannak a vendégek között képviselve. Délután a vendégek kirándultak a Hegyaljára, ahol megtekintették a ménesi vincellér-iskolát.

Este a vendégek megjelentek a városi színházban a tiszteletükre rendezett díszelőadásban. A színház igazgatósága a Parasztecsület operát tűzte műsorra. A vendégszereplő Kertész Vilmos, Várady Margit, J. Halmos Mici és Ladiszlay József precíz összjátéka megnyerte a vendégek tetszését. Az opera előtt hangverseny volt, amelynek során Lepa Dóra, a kiváló hangversenyénekesnő és Petrescu aradi tanár adtak elő klasszikus énekszámokat művészi tökéllyel. A közönség a hangverseny szereplőit is lelkesen ünnepelte. A színházi előadás után a vendégek tiszteletére társasvacsora volt.

„Fülemüle” per.

(A szomszédok háborúja.)

Érdekes per tárgyalta ma az aradi királyi járásbíró, Belley Pálné Str. Mijlocul (Közép-utcai) háztulajdonos perelte be szomszédját, Rozál Géza cipész mestert. Belleyné keresetében előadta, hogy Rozál állandóan veszélyeztette házának békéjét. A leglehetősebb bosszantási módokat eszette ki, csak hogy Belleyné lehetőleg tegye. Belleyné véleménye szerint a cipész mester azért haragszik rá, mert leánykorában kiköszarozta. A mai tárgyalás a lehető legvilágosabb körülmények között folyt le. Rozál Géza magas vorosorru sovány cipész mester visszatámasztotta a vádakat és csakhamar a két fél között parázs veszekedés támadt. Kiszült, hogy Rozál éjnek idején kövekkel hajigálta az öreg asszony ablakát, míg Belleyné diót kötött a cipésznek macskájának talpa alá, úgy, hogy a szerencsétlen állat megveszett. Rozál mester nem maradt adós és a következő éjjel mérget adott be Belleyné liba-ármádiájának.

Se vége, se hossza nem volt a szörnyű háborúskodás felsorolásának. Mindkét fél 50—60 tanút nevezett meg a saját igazának bizonyítására. A járásbíró nem is hozott ítéletet, hanem elrendelte a bizonyítást a háború felidőzőjének a kiderítésére. A járásbíró azonban a következő tárgyalás napjáig is békítgette a két harcos felet, akik megígérték, hogy a következő békétárgyalásig fegyverszünetet kötnek.

Osztrák kormányválság a meghiusult hitel miatt.

BÉCS. Grimm osztrák pénzügyminiszter a nemzetgyűlés pénzügyi bizottságának kijelentette, hogy az antanttól félmillió angol font előleg érkezett a remélt kétmillió helyett. Az antant azért küldött ily kevés előleget, mert neheztel az Anglo-Bankról és Ländler-Bankról szóló törvényjavaslatok elutasítása miatt. Grimm bejelentette, hogy lemond állásáról, mert az 500 ezer fonttal az állam legsürgősebb kiadásait sem fedezheti. Lehetséges, hogy a hitelkötés kudarcra következtében általános kormányválság lesz.

Három feleség.

(Arádon letartóztatott hivatalnok.)

Érdekes letartóztatást rendelt el ma a vizsgálóbíró. Egyik környékbeli csendőrség beszállította az ügyészségi fogházba Bumbu Petru sigetul-marmatiei (mármárosszigeti) hivatalnokot, aki ellen az a vád, hogy már harmadszor akar megnősülni anélkül, hogy az első feleségétől törvényesen elvált volna. Bumbu Petru érdekes külsejű, középtermű ember. Széles érzéki ajkai idegesen remegtek a kihallgatás alatt. Nem tagadta a bigamiát, csak a jóhiszeműségét hangoztatta. A vizsgálóbíró sokkal súlyosabban ítélte meg a helyzetet és letartóztatta Bumbu Petrut, akinek valójában nincs egyéb bűne, mint az, hogy nem elégedett meg egy feleséggel, hanem annyira szépnek találta a házasság élet gyönyöreit, hogy három feleséget is akart magának.

Feljelentett gróf.

(A vissza nem fizetett előlegek.)

BUCURESTI. A rendőrprefekturához több mint 20 feljelentés érkezett Haller-Porcia István gróf ellen. A feljelentések szerint a gróf több kereskedőt nagyobb összegekig megcsalt. A följelentett grófot ezelőtt két esztendővel a sziguran kémkedés gyanúja alatt Dobrudzsában fogta el. Az V. hadtest hadbírósa azonban fölmentette. A fölmentés után a gróf Bucurestiben telepedett le és különféle kereskedelmi ügyletekkel foglalkozott. Annakidején egy u. n. Navéta-vonatot is szerzett és azzal szállított a kereskedőknek árukat. Az idén januárban több kereskedőtől 20-60 ezer lei közötti összegeket vett föl a Navéta-vonatokkal való áruvárosokra. Közben azonban bevonták a Navéta-vonatok koncesszióját, a vonatokat vissza kellett adni. Haller nem tudta a vállalt szállításokat eszközölni, de a fölvevett előlegeket sem fizette vissza. A kereskedők sokáig sürgették, zaklatták a grófot, míg egyszer a gróf eltűnt és nem sokára megtudták, hogy már valahol a külföldön keresett új megélhetési forrást. Az utóbbi napokban az egyik károsult kereskedő úgy értesült, hogy Haller-Porcia gróf Bucurestiben van, mire sietett megtenni a följelentést el-

lene. Ezt megtudták a többiek is és csatlakoztak a följelentőhöz. A rendőrség nyomoz utána. A fenti esetet közli „Universul” hozzátesszi, hogy a gróf valószínűleg kijizeti minden tartozását, mert tekintélyes vagyonnal rendelkezett annak idején és talán még van belőle valami. *

Ujabbösszeütközés

(Négy halott, több sebesült)

BFC.S. A Neues Achturblatt jelenti: Kismartinba tegnap 40 ezer polgári ruhába öltözött felkelő vonult be. A csapaton kívül nagyobb gyalogos osztagokat is megállapítottak. Bizalmas jelentések szerint tüzérségi alakulatok is utban vannak. Pulya községben gyalogos és lovas járőröket állapítottak meg. A felkelők célja az, hogy a lajtajfalu szénbányákat elfoglalják. Lapines mellett az osztrák határőrök egy felkelőt agyonlőttek. Egy másik felkelőt, aki a köpenyeye alatt főhadnagyi egyenruhát viselt megsebesítettek. Gyanafalvánál felkelő járőrök összeütköztek egy osztrák csapattal. Az osztrákok három halottat és tizennégy sebesültet vesztek. A felkelők közül egy ember meghalt és egy megsebesült.

Macskazene egy püspöknek.

(Vallásháborító fináncok.)

KASSA. Pap Antal gör. kat. püspök most járja be egyházmegyéjének községeit. Körutjában Taracközre érkezett. A község egész lakossága a vasúti állomás előtt csoportosul. Az állomás épületébe nem mehettek be, mert a cseli csendőrség határozotlan megtiltotta, hogy a peronra lépjenek. A vonat megérkezésekor a kocsijából kiléő püspököt a ialu bírása üdvözölte, mi után a menet lassu tempóban indult a templom felé. A pénzügyi laktanya előtt szokatlan lármá keletkezett: Krakulek fővámtiszt vezetésével egy csomó cseh postatiszt és finánc állott és fütyülőkkel, hegedűvel és fizekakkal borzalmas macskazenét rögtönzött. Hogy az inzultus még sértőbb legyen, a finánc laktanya ablakából mosogató rongyokat és fekete zászlókat lengetett a szél, sőt a ház falára fekete tábla volt kifüggesztve ily felírással: „Itt megy a sötétség!”

A vallásháborító macskazenejükkal, gunyos felkiáltásokkal és provokatív taglejtésekkel egészen a templomig kísérték a püspöki menetet. Komarinszky dr., a gör. kath. vallásu főszolgabíró még délelőtt 11 órakor eltávozott a községből, hogy jelen ne lehessen a püspök fogadtatásánál és csak délután folyamán érkezett vissza, amikor is a papság és lakosság megbízottjai jegyzőkönyvet vétettek föl vele az esetről. A macskazene nek a bucsun folytatása volt. A fináncok házról-házra járva, a híveket le akarták beszélni a bucsun való részvételről. A községből és a vidékről összegyűlt mintegy 5000 főnyi tömeg meg akarta támadni a főszolgabírót, de erről a papság a feldü-

hődött népet lebeszélte. Így nem lett a taracközi inzultusnak komolyabb következménye.

HIREK.

Mikor nyílnak meg az iskolák? (Moldován tanfelügyelő nyilatkozata).

Az iskolák megnyitására különböző verziók keringenek. Minden ellentétes híradással szemben Moldován József tanfelügyelő ma következő kijelentést tette az Aradi Közlöny munkatársának: — Utasításunk van, hogy az iskolákat október első napjaiban megnyissuk. Természetesen, ha a skarlátjárvány időközben nem szűnnek meg, az esetben az orvosi hivatalnak joga van rendkívüli szünetet elrendelni. De mindaddig, amíg ilyenfajta intézkedés nem történik, mi a már korábban megérkezett miniszteri rendelethez kötjük magunkat.

— **Bejelentési összeírás.** E 30-án pénteken jelentkezni tartoznak: I. rendőrkerületben: Str. Cornel Popescu (Edelspacher-utca). II. rendőrkerületben: Str. Granitei (Határ-utca). III. rendőrkerületben: Str. Doamna Purghly-utca. IV. rendőrkerületben: Cei nepresentati (az eddig még nem jelentkeztek.)

— **A forgalmi adó és luxusadó tárgyában napról napra érkeznek a pénzügyigazgatóság-hoz újabb és újabb rendeletek, másfelől illetékesnek látszó hírek vannak arról, hogy a kereskedők által megindított mozgalomnak sikere lesz úgy ezekkel a törvényekkel szemben, mint az összes új adótörvényekkel szemben és mindezek módosítás alá kerülnek: — ennek folytán az Aradi Kereskedők Körének vasárnapra tervezett gyűlése, amelyen Muntean Victor pénzügyi titkár ismertette volna a forgalmi és luxus adók szabályait, a helyzet teljes kialakulásáig eltolódott.**

— **Új okmánybélyegek.** A pénzügyminiszter október 1-től kezdve megszüntette a forgalomban levő 2, 10, 30, 40 és 50 lejes okmánybélyegek érvényességét. Ezek helyére új, érték szerint különböző színű belyegeket doosátanak forgalomba. A régi belyegjegyeket 1922 január 1-ig cserélni be, ezen túl teljesen érvénytelenek lesznek.

— **Húnta — ersek lesz. Praga.** A cseu kormány tudvalevőleg Nagyszombatou ersekséget állított fel. A legkomolyabb ersekjelölt Húnta paier, az ismert tot pontikus.

— **Agyonlőtt szovjetvezér.** Berlin. Rigából jelentik: Joffe orosz kommunista politikus, az orosz szovjet volt berlini követét Odesszából Kiewbe utazása közben ukrán felkelők elhagták és agyonlőttek. Joffe tudvalevően a történelmi nevezetességű bresztliovszki béketárgyaláson Oroszország békedelegációjának elnöke volt.

— **Hegedüs Loránt felmentése.** Budapest. A magyar hivatalos lap közli Hegedüs Loránt pénzügyminiszter felmentését. A kormányzói kézirat a nehéz viszonyok között önzetlenül teljesített kiváló szolgálataiért teljes elismerését fejezi ki. A pénzügyminiszterium ideiglenes vezetésével Hegeyeshalmy Lajos kereskedelmi minisztert bízta meg.

— **Egy híres asszony halála.** Bécs. Metternich Paula hercegnő 86 éves korában Bécsben meghalt. Az elhunyt hercegnő férje III. Napoleon császár idejében párisi osztrák nagykövet volt. Metternich Paula, aki Eugenia császárnő barátnője volt, középpontjában állott a párisi előkelő világnak. Férje felmentése után visszatért Bécsbe, ahol előkelő irodalmi szalónt nyitott. Palotája találkozó helye volt a leghíresebb bécsi íróknak és művészeknek. Maga a hercegnő nagy műveltségű hölgy volt, aki nemcsak témákat adott az íróknak, hanem munkáikat is találóan kritizálta. Fejix Satten, a híres bécsi író éveket ezelőtt feltűnést keltő közleményben ismertette Metternich hercegnő érdemeit.

Oktoberi hívatlapok megérkeztek Kélet hírlapiróháji

— **Rakovszki merénylője.** Budapest. Kover Ibrahim Györgynek, Rakovszki Istvan merénylőjének védője beadványban elmebetegnek mondja védenőjét és orvosi vizsgálat elrendelését kéri.

— **Békét akarnak a görögök.** Athén. A görög hadsereget a törökök Eskisehírnél visszajűzték. Gunarisz és Holtazzi Londonba utaznak, hogy a békéről tanácskozzanak.

— **Hamvay Ödönt letartóztatták.** Budapest. Hamvay Odon róti, aki gróf Grottaival adopiáltatta magát s akit több evre emétek, majd felmentettek, különböző csalásokert ma újra letartóztatták.

— **A Bukaresti Kurír első száma érdekes, változatos tartalommal most jelent meg.**

— **A tanítókat és tanárokat nem lehet áthelyezni.** Bucuresti. A közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a mai naptól kezdve tanár és tanító nem lehet áthelyezni. A rendelet a miniszter azzal indokolja, hogy az iskolai előadások már megkezdődtek és azok menetét áthelyezésekkel megzavarni nem lehet.

— **Visszahívták Amerika bucuresti konzulát.** Bucuresti. Amerikának bucuresti konzulját, Kohl-t visszahívták és helyette a madridi-amerikai konzul helyezették Bucurestibe. Kohl konzul visszahívása szoros összekötöttségben van az amerikai követségen elkövetett utlevél-üzletekkel, amelynek eredményeképpen a konzul Amerikában bíróság elé fogják állítani.

— **Elhunyt zeneszerző.** Berlin. Ide az a jelentés érkezett, hogy Humperdinck Engelbert, a „Jancsi és Juliska” című opera zeneszerzője Neustrelitzben meghalt. Humperdinck a mostani német zene művészet legnagyobb tekintélye volt.

Valuta-katasztrófa Bécsben.

(A budapesti tőzsde bizakodó.)

BÉCS. Az antant-kölesön kudarc Bécsben és Ausztriában valutakatasztrófát idézett elő. A dollár 3000 koronára, a sokol 30-ra, a svájci frank pedig 510 koronára ugrott. A valutapiachoz hasonló az árupiac helyzete. A heves kereslet és árufelhajtás elérte a maximumát. Egy férfiúra százezer koronába, egy bunda egymillió koronába kerül. A nagynémetek ezt a gazdasági romlást felhasználják arra, hogy a Németországhoz való csatlakozás érdekében agítaljanak.

BUDAPEST. Az itteni tőzsdén tartott volt az irányzat. A piacon meglehetősen sok áru nehezen tud elhelyezkedni. Az árfolyamok nagyrésze a tegnapiakal szemben némi olcsóbbodást mutat. A hangulat bizakodó és javulást várnak. Egyes értékpapirokban így is emelkedés állott be.

Kilencszáz holttest.

(Ujabb részletek az oppai gyárrobbanásról.)

Foglalkozott az Aradi Közlöny azzal a borzalmas robbanással, amely az oppai anilingyárban történt. A rettenetes katasztrófáról újabb a következő részleteket jelentik Berlinből:

Oppau községben 6300 ház volt. Most valamennyi kivétel nélkül romban hever. A segítő csapatok még most sem fejezték be a hullák összeszedését. Eddig körülbelül 900 borzalmasan megcsontított holttestet találtak a romok között. Az anilingyár francia megszálló őrsége teljesen elpusztult. Egy szemtanu elbeszélése szerint, aki több kilométerrel látta a rettenetes pusztulást, a robbanás pillanatában a gyárból 200 méter magas lángoszlop emelkedett ki, amelyet oly irtózatos dörrenés követett, hogy a légnomás következtében hatalmas fenyőfák tövestől szakadtak ki a földből. Óriási yaskatrészek repültek több kilométernyire a gyártól. Azt még nem tudták megállapítani, hogy a robbanást merénylet vagy vigyázatlanság okozta-e. Szakértők véleménye szerint a gyárban felhalmozott robbanószerek csakis külső beavatkozással hevítés következtében explodálhattak. A kár hozzávetőleges számítás szerint egy mil liárd márka.

BERLIN. A Ludwigshafenben fölrobbant anilingyár a német vegyipar leghatalmasabb üzeme volt. A világháborúban is óriási jelentőségű szerepe volt. Akkor állandóan antantügynökök raja kémkedett a gyár körül és az antant minden áron tönkre akarta tenni a németeknek ezt a hadászati szempontból fontos gyárat. Arra is számoltak, hogy ellessék a német kémiai ipar titkait. Éppen ezért most valószínűnek tartják, hogy a gyárat felrobbantották.

Fegyveres rablóbandák a megyében

(Kifosztott vasuti örök. — Rablótámadás a Nádasdy-pusztán.)

Az utóbbi időben tömegesen érkeznek a feljelentések az egyes csendőrőrsökhöz rablásokról, utonálások és betörések miatt. Már eddig sikerült megállapítani, hogy Borosincu környékén jól szervezett, fegyveres rablóbanda tartja rémületben az embereket. A rablók főként a vasuti őrházakat, amelyek tudvalevőleg több kilométernyire fekszenek lakott helyektől, ugyszólván elszigetelve vannak támadják meg és a szegény, nehéz szolgálatot teljesítő vasuti öröket teljesen kifosztják. A gonosztevők főként pénzt és jószágot visznek el a vasuti öröktől. A legutóbbi napokban három rablási esetet jelentettek be az Acsev. igazgatóságának, amely a feljelentéseket illetékes helyre juttatta el.

De nemcsak a vasuti vonalak mentén garázdálkodnak a fegyveres rablók, hanem nem messze Aradtól is. Tegnapelőtt éjjel ne-

hány felfegyverzett alak megjelent a forraynagyiratosi Nádasdy-pusztán Fleischer tisztartónál, a kinek fia a sibiui hadbíróóság börtönében ül. Az egyik fegyveres alak közölte Fleischerrel, hogy fia megszökött a börtönből s mint-hogy tudomásukra jutott, hogy a fia otthon rejtőzködik, azt az utasítást kapták, hogy az apánál házkutatást tartsanak. A tisztartó beengedte a fegyveres embereket, akik átkatatták a házat, s mint-hogy semmi gyanusát sem találtak, fegyvert szegeztek Fleischer melléne és arra kényszerítették, hogy nyissa ki a Wertheim szekrényét. Fleischer kényszerhelyzetében engedelmessékedett, a rablók magukhoz vették a pénzszekrényben levő 46 ezer lei készpénzt és az éjszaka sötétjében elűntek. — Másnap Fleischer az éjszakai látogatásról jelentést tett a csendőrségnek.

Pick Móni.

Az Aradi Közlöny részletesen beszámolt arról, hogy a budapesti állantrendőrség több feljelentés alapján letartóztatta az aradi származású Pick Mónit, a Művészeti Interieur Részvénytársaság igazgatóját, aki négy millió koronát sikkasztott részvénytársaságától és különböző ügyfeleitől. A nagystílű szélhámos karrierjéről még a következőket tudtuk meg:

Pick Móni karrierje a háború után kezdődött. A háború alatt együtt szolgált a budapesti Ullmann-család egyik tagjával, aki az eleven eszű, mozgékony emberben egy rejtett kereskedelmi zsenit vélt felismerni. A háború befejeztével elvitte Ullmann Pick Mónit a Hitelbankhoz, amelynek vezérigazgatója tudvalevőleg Ullmann báró. Rövid tárgyalás után elhatározták a Hitelbanknál, hogy művészi lakásberendezésekkel foglalkozó vállalatot létesítenek, amelynek élére Picket állítják. Így alakult meg a MIR, a Hitelbank égisze alatt. Az új igazgató, akinek azelőtt sejtelve sem volt, hogy mi az a „művészi interieur”, néhány hét alatt nagyszerűen beledolgozta magát az új szakmába és egy-egy ócska szekrényhez olyan fantasztikus mesét tudott feltalálni a vevőknek, hogy azok elszédülve rízszeres árat is szívesen fizettek neki. Mint említtük tegnapi tudósításunkban, előbb a Gellért-szállóban lakott, onnantól azonban csakhamar beköltözött pompás Deák Ferenc-utcai lakásába, ahol fényes estélyeket adott és az volt legnagyobb büszkesége, ha egy-egy aradi ismerőst láthatta magánál vendégül, a kinek berendezési tárgyairól néha órákig terjedő előadást tartott. A valóban pazarul bebutorozott lakás előszobából és négy szobából állott, melyek közül három egymásba nyíló utcai frontot képezett. Ajtó nem volt a lakószobák között, hanem a fal volt áttörve magas boltívekben. Főleg

sikkasztó igazgató karrierje.

az ebédőt mutogatta büszkén, ahol az asztal körül elhelyezett székek olyan hatalmas alkormányok voltak, hogy egyik-másik keleti fejedelem trónusnak használhatta volna. Ezt az ebédőt lovag Freystädtler Jenőtől vette. Aradi vendégeit előszeretettel kosikáztatta végig Budapesten. Autója és fogata volt. Ekvipázsát finyás izléssel állította össze. Lovait a lipicai ménesből vásárolta és nemcsak autója, hanem csukott batárja is villannyal volt beültről kivilágítva. Pick Móni kezdetben szépen keresett, de később, amikor Magyarországon is csappanni kezdett a pénzösség és nem szórták az emberek a pénzt, csökkenni kezdett a MIR. forgalma is. Pick Móni ekkor kalandos melléküzletbe fogott, amelyek ideig-óráig fedezték költséges életmódját, míg végre a hullámok összecsaptak a feje fölött. Pick Móni karrierjének ez a rövid története.

BUDAPEST. Pick Mónit a főkapitányságról ma ákísérték az ügyészségre. Kiderült, hogy Pick összesen négy és fél millió koronát csalt ki. Már júliusban letartóztatták a MIR. és Sphinx vegyszeti részvénytársaságoknál viselt igazgatói állásaitól. Hogy életmódjáról le ne mondjon és ezzel ne keltsen feltűnést, az Építőipar-Banknál félmillió koronát vett fel váltókra, amelyeket ő és felesége irtak alá. Az összegre félmillió koronát érő lakása szolgált fedezetül. Három nappal letartóztatása előtt csupán a lakását, butor nélkül, 250 ezer koronáért eladta Lakos Miklós mérnöknek. Azon a napon, amikor letartóztatták, a felesége egy szücsnél 30 ezer koronáért kék-rókat vásárolt.

— A kijáró képviselő. Budapest. A királyi ügyészség ma árt a főkapitányságnak, hogy a kivélti visszaélésekbe belekevert négy nemzetgyűlési képviselő ellen végrehajtsa a bünygyi nyomozást.

Gr. Apponyi Albert a felvétel elhalasztásáról.

GENF. Gróf Apponyi Albert a hírlapíróknak kijelentette, hogy Magyarország azért kérte a népszövetségbe való felvétel elhalasztását, hogy a nyugatmagyarországi kérdést minél előbb rendezni lehessen. Az egyik hírlapíró célzott arra, hogy a kisantant vétót emel a felvétel ellen. Gróf Apponyi erre kijelentette, hogy Magyarország sohasem fogja megengedni egyetlen hatalomnak, vagy a hatalmak csoportjának, hogy szuverenitását korlátozzák.

— Ha Magyarország felvétele ilven feltételtől függne, mondotta Apponyi, előbbre valónak tartanám, hogy a népszövetségtől távol maradjon.

Adókiivetés.

(Kik kerülnek sorra?)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy a jövedelmi-, vagyon- és hadinyereségadó kiivetésére kéb bizottság alakult. Az I. bizottság október 5-én a következők adóját tárgyalja:

Balogh József, Altman Ernő, Ammann Lajos, Aszód Lajos, Atlasz Henrik, Atlasz Zsigmond, Auszlerweil Mór-né, Bartha Ferencné, Braun Samuél, Bickel József, Berger Lipót, Bakács Miksa, dr. Baruh Hugó, Baumann Lajos, Beck Alajos, Bellák Mór, dr. Berger Ernő, Bernát Jenő, Beitelheim Emeric, Bildhauer Alfréd, Birnfeld Alexandru, Birmann Josif, Bleyer Ignác, Bloch Lajos, Bloch Károly, Boros Ernő, Bornstein Sándor, Braun Bertalan, Braun August, Braun Ede, Bräuner Vilhelm, Brunner Béla, Czigler Izrael, Czigler Ignác, Czilrom Mór, Darvas Vilmos, Dávid Lázár, Deák Béla, Deutsch Arthur, Deutsch Alice, Deutsch Jozeja, Október 6-án: Deutsch Joan, Deutsch Károly, Deutsch Lajos, Deutsch Mátyás, Deutsch Maxim, Deutsch Mátyás, Dick Samuel, Donáth Simon, Dreichlinger Armin, dr. Dreschler Henrik, Eichner Vilmosné, Engel Bernát, Ernyeí Róza, Erdős Ignác, özv. Deutsch Kálmáné.

Akinek megtetszett a fogház

(Erőszakkal eltávolított rab.)

Ma délelőtt megható jelenet járt szódott le az aradi vizsgálóbírószágon. Egy rabot engedtek szabadon akinek ma felt le felesztendei büntetése, amennyire lopás büntetért ítélte el az aradi királyi törvényszék. A rabokat szabadulásuk után az örök kivezetik a fogház kapujáig és ott a jószerecsére bizzák őket. A mi emberiinknek azonban legkevésbé sem tetszett ez az elbánás és kijelentette, hogy ő nem tudja hova menjen, mert sem pénze, sem pedig szállása nincs. Arra kérte a fogházöröket, hogy legalább addig engedjék lakni a fogházban, amíg megfelelő elhelyezkedést tud találni. A törvény azonban nem enged ilyesmit és a szabaduló rabot dacára minden könyörgésének erőszakkal eltávolították az ügyészségi fogház épületéből.

— **Popovici-Tasca lemondása.** Bucuresti. Megbízható forrásból származó értesülések szerint Popovici-Tasca nemzetiségi kisebbségi miniszter lemond. A nemzetiségi kisebbségi államtitkárságot mint tárcanélküli miniszter egy olyan személy fogja vezetni, aki az erdélyi viszonyokat ismeri.

— **AAC old-boysok!** Szombaton megkezdjük a tréninget 5 órakor délután.

— **Egy rablóbanda vezérel az ügyész ségen.** Az aradi ügyészségi fogházba néhány héttel ezelőtt bezáratották Chirila Floru, Muntean János és Csapuliga Oligor napszámosokat, akik ellen az volt a vád, hogy csakis lopásból tartották fenn magukat. A vizsgálóbírósa annak idején szabadon engedte őket, mert konkrét adat nem merült fel ellenük. Ma váratlan fordulat történt az ügyben. Egyik környékbeli csendőrség ismét becsatlította Chiriláékat, mert kétségkívül bebizonyosodott róluk, hogy rendszeres rablóbandának a vezérei. Az ügyészség a legszigorubb nyomozást rendelte el.

— **A Gordon—Bennett légi díj versenye.** Páris. Az ez évi Gordon—Bennett versenyrepülés, melyen csak szabad lég hajók vehettek részt, a múlt vasárnap Brüsszelben kezdődött. A győztes a svájci Armbruster lett „Zürich” nevű ballonjával, amely a Dublínól északkeletre levő Lambay szigetén az indulási helytől 750 kilométerre kötött ki. A versenyen részt vett 15 léghajó nagyrésze Anglia déli részén szállt le. A 10-es számú léghajót baleset érte, amelyben az Irtengerbe zuhant, de a benne ülőket egy angol hadihajónak sikerült megmentenie.

— **Állami erdőkiérmelés.** Bucuresti. A kormány az erdélyi állami erdők kiérmelési költségeire nyolc millió 853,184 lei hitelt szavazott meg.

— **Makó polgármestere.** Makó. A város törvényhatósága mai közgyűlésén Makó polgármesterévé Petrovics György volt polgármestert választotta meg.

— **Egy vagon koksztért — egy vagon lengyel márká.** Egy lengyel megbízott a sziléziai Ostrauban a „Selma” társasággal koksztvásárlás céljából érintkezésbe lépett. A megállapodás nem jött létre, mert egy vagon koksztért egy egész vagon lengyel márkát kellene fizetni.

— **Az artisták jövedelme.** Egy berlini lap írja: Sylvester Schäffer német artista, aki filmekben is felszokott lépni, egy berlini varietében az „Ufa” palotában egy havi gázsit gyanánt 450 ezer márkát kap. Ez a legnagyobb artistafizetés azok között, melyeket a német varieték

fizetnek. A vezetés is teljesen Schäffer kezében áll. programja az egész estét kifölti. Celly de Heydt táncosnő a berlini Neison-színházban 100 ezer márká havi gázsit kap. A Schumann-színház Frankfurtban Otto Reiter nevű művészenek havonként 90 ezer márká fizetést ad.

— **Uj szovjétpénz.** Moszkva. A népbiztosok tanácsa új pénz kibocsátását határozta el. Az új pénzen ezen felírás lesz: Egy rubel tízezer korábbi rubellel egyenlő értékben.

— **Köburg Lujzát csalásért feljelentették.** Budapest. A lapok szerint Mahler Róza operaénekesnő büntető feljelentést tett Köburg Lujza hercegnő és környezetének egyik tagja, dr. Székács Béla ellen, mert az operaénekesnőtől néhány százezer koronát kicsaltak azzal az ürüggyel, hogy a pénzért belga frankot szereznek számára a napi árfolyamnál olcsóbban. Mivel az operaénekesnő hosszabb ideig hiába várt a pénzére, végre feljelentette a hercegnőt és társát a rendőrségen.

LEGUJABB.

Uj merénylerterv Sándor király ellen.

BELGRÁD. Sándor szerb király és Pasics szerb miniszterelnök ellen Moszkvában új merénylertet készítettek elő. Szabadkán letartóztatták a nagyikindai születésű Stojanovics Spasojét, aki Moszkvából Markovics Szima képviselő megbízásából jött, hogy propaganda-iskolát létesítsen. Stojanovics beismerte, hogy magára vállalta a merénylert elkövetését.

Németország megszállási költségei.

BERLIN. A német birodalmi pénzügyminiszter jelentése szerint a németországi megszállás költsége négy milliárd aranymárka. Németország rendes kiadásai hét milliárd 213 millió papírmárkára rugnak.

Körmöcbánya leégett.

PRÁGA. A Narodni Listy jelentő: Körmöcbányán hatalmas tűz dühöngött, amely a város nagyrésztét elpusztította. A pénzverdét sikerült megmenteni.

Árdrágításért beperelt kutyakereskedő.

(Érdekes feljelentés az árelenőrző bizottságnál.)

Nem mindennapi árdrágítási feljelentés érkezett ma délelőtt az aradi királyi törvényszéken működő árelenőrző bizottsághoz. Stoika Tivadar gépész perelte be Láng Dezsőné árdrágításért, mert az egy szerinte, „korcskutyá kölköt” 200 leiert adott el neki. Az aradi ügyészség szabályszerűen felvette a feljelentést, de a szakörök véleménye szerint nem sok reménye van Stoikának arra, hogy megbüntetik a konjunkturákat kihasználó kutyakereskedőt, mert a kutyát semmiesetre sem lehet közszükségleti cikknek minősíteni. Az új kutya adó röndelet különben is a kutyatartást lukszusnak minősíti. Mindenesetre az árelenőrző

bizottság annak idején szakértőket fog kihallgatni a kutyák árfolyamára vonatkozólag.

Közgazdaság.

A leu javulása.

A valutapiac legszomorubb ese ményei most Bécsben játszódnak le. Az osztrák korona jövő sorsát olyan bizonytalannak látják, hogy az idegen pénznek egy-egy tőzsdenapon száz-kétszáz-háromszáz ponttal rohannak fölé. A mai bécsi nyitáskor egy dollárért 2870 koronát, egy sokolért 29 és fél, egy leiért 24, egy magyar koronáért 4 osztrák koronát fizettek. Ilyen magas kurzust idegen valuták még nem értek el Bécsben.

A leu ma javult Zürichben. a mi maga után vonta a leu budapesti javulását is. Budapesten egyébként a magyar korona javulása elé néznek jó reménnyel, amit az alábbi távirat bizonyít.

Budapest. Kállay Tibor pénzügyi államtitkár kijelentette egy hírlapíró előtt, hogy a nyugatmagyarországi események nyugvópontra jutásával biztosan remélhető, hogy a korona emelkedni fog. A pénzügyi adminisztráció szervezetének munkájától függ, hogy az állam bevételei annyira fokoztassanak, hogy az átmenetileg megindított bankóprést minél kevesebb mértékben kelljen igénybe venni és lehetőleg véglegesen be lehessen szüntetni.

A szeptember 29-i valutakurzusok a következők:

Aradi valutaárak: Dollár 110, márka 0.95, francia frank 8.40, dinár 1.80, sokol 1.35, magyar korona 0.21, osztrák korona 0.08.

Zürichi nyitás: Berlin 445, Newyork 579, Milano 2365, Prága 590, Budapest 80, Zágráb 250, Bucuresti 490, Varsó 8, Bécs 35, osztrák lebelyegzett korona 30.

Budapesti nyitás: Napoleon d'Or 2150, angol font 2750, dollár 726.5, francia frank 5000, márka 574, lira 2945, osztrák korona 31 és fél, rubel 28, leu 598, sokol 734, dinár 1230, lengyel márka 11. **Kifizetések.** Berlin 567.5, Milano 3050, Prága 722.5, Bécs 27 és negyed, Zágráb 310, Newyork 727.5.

Bécsi nyitás: Szokol 2950, dinár 4800, magyar korona 403, lengyel márka 36, lira 2300, angol font 10600, dollár 2870, francia frank 20300, svájci frank 49900, márka 2300. **Kifizetések:** Prága 2950, Zágráb 1230, Budapest 400, Varsó 39.5, Milano 12000, Bucuresti 2350, London 10700, Newyork 2900, Páris 20400, Svájc 50000, Berlin 2250.

Zürichi zárlat: Berlin 450, New-York 579, London 2153, Páris 4100, Milano 2340, Prága 589, Budapest 82, Zágráb 250, Bucuresti 490, Varsó 7, Bécs 32, osztrák lebelyegzett korona 28.

Budapesti zárlat: Napoleon d'Or 2130, dollár 717, márka 567, lira 2550, osztrák lebelyegzett korona 32.25, rubel 28, leu 590, sokol 716, lengyel márka 11. **Kifizetések:** Bucuresti 590, London 2725, Berlin 567.50, Milano 2950, Páris 5175, Prága 712.50, Bécs 26.50, Zágráb 310, Newyork 725.

Bécsi zárlat. Sokol 2825, dinár 4700, magyar korona 380, lengyel márka 35, lira 11000, leu 2250, angol font 9600, dollár 2660, francia frank 18900, svájci frank 46900, márka 2280. **Kifizetések:** Prága 2675, Zágráb 1200, Budapest 380, Varsó 35, Milano 11200, Bucuresti 2250, London 9700, Newyork 2712, Páris 19000, Svájc 47000, Berlin 2220, Amsterdam 89500.

Az Aradi Kötő- és Kötőszövőgyár r. t. október 15-ikén tartja közgyűlést, amelynek napirendjén többek között az igazgatóság és a felügyelő bizottság megválasztása és alapszabálymódosítások is szerepelnek. A részvénytársaság közzétett mérlege szerint a részvénytőke 600.000 befizetés új részvényekre 1.800.000 értékcsökkenési tartalék 406.520, általános takarékalap 25.000, hitelezők 1.921.304. A „vagyon” oldalán az épület 2.154.157 lei, a telek 90.463, gének 1.582.754, berendezések és felszerelések 336.445, áru és anyagkészlet 436.509, adósok 226.034, a pénztári készlet 41.417 leiel szerepel. A múlt évi 4915 lei nyereségáthozattal együtt a tiszta nyereség 114.957 leit tesz ki. A mérleget az igazgatóság és a felügyelő bizottság valamint Rácz Gyula ügyvezető igazgató irták alá.

— **A szőlőtermés kötelező bejelentése.** Bucuresti. A földművelésügyi minisztérium rendeletet adott ki, amely szerint a szőlőtulajdonosoknak október 10-ig nyilatkozniok kell termésük eredményéről. Aki ezt elmulasztja, az tiztől ötven ezer leig terjedő pénzbírsággal és egy havi fogházbüntetéssel büntethető.

— **Kétszázszoros vámfelépés.** Bécs. Az osztrák korona árfolyama és az államkincstár szükséglete arra készítették az osztrák kormányt, hogy a vám bankjegyekben való fizetése esetére a fényüzési cikkek után 200-szoros (eddig 150-szeres) és minden más áru után 160-szoros vámfelépést szedjen.

— **Az arany és ezüst legujabb ára.** A nemes fémek árai az utolsó napokban ismét emelkedtek. Ausztriában egy gramm finom arany 500 korona, egy darab ezüstkorona 65 korona. A német birodalmi bank és a német posta e hó 19-25-e között egy husz márkás aranyért 450 papírmárkát fizettek, azaz egy aranymárkáért 22 és egynolcad papírmárkát. Németországban az aranymárka árfolyamát hétről-hétre állapítják meg.

BUCARESTBE utazom vasárnap este, utleveleket KELET hirlapiroda.

Divathét Berlinben

(Levél a guruló dollárról és a táncőrültről.)

Külföldi utján járó aradi kereskedő írja nekünk Berlinből: Berlin sohase volt talán zajosabb és jobbkezdű, mint most. Az idegenforgalom olyan óriási méretű, amely még a legbékésebb állapotokat is felülmúlja. Berlinbe özönlik a sok dollár, fontsterling, északi korona és forint és nem csoda, ha a németek küzdelme most odairányul, hogy a valutájuk ne javuljon, mert akkor ipari versenyképességük sínylené meg. Hogy fogalmat alkothassunk magunknak a jelenlegi berlini forgalomról, elég megemlíteni, hogy egyvelten vasárnap egyedül a városi vasuton több mint két millió ember utazott és ha hozzávesszük hogy ezenkívül a földalatti és földfeletti vilamos, az autóbuszok és egyéb járművek hány embert vittek szerteszét elképzeltjük, hogy micsoda hihetetlen forgalom bonyolódik most Berlin különféle járművein.

A különféle vásárok, kiállítások egymást érik. A középítkezés óriási irammal folyik. Most épül az új földalatti vilamosvasút és a magánépítkezés is különösen a bankok építkezése is erősen nekilendült. Volt idő mikor azt vetették a németek szemére, hogy izlésben mögöttele állanak Párisnak. Ennek is vége most. Egyes kirakatok valóságos iparművészeti remekművek, különösen most a „divathét” idején a mi szín és ruházás elképzeltető, az mindig látható Berlin utcáin.

Minden a divathét szolgálatába állott. Messze földről, oceántúlról jöttek el nagyiparosok a divathét tanulmányozására és Berlin ezúttal igazán kitett magáért. A grunewaldi löversenyteréren vonultatták fel a legújabb divalkreációkat és a Scala-színház hatalmas színpadán és nézőterén Ossi Oswald és Alberti Paulig népszerű moziszenészek közreműködése mellett kerültek bemutatásra a káprázatos prémiumdíjak. Ugyanekkor mutatták be az ékszerészek illatszergyárosok keztyűsök, szóval a női divattal kapcsolatos egyéb iparágak is mindazt a káprázatos eredményt, amit a német munka, kitarás és szorgalom a háború után eredményezett. A dollárok és sterlingek pedig egyre folynak Berlin felé.

Egész Németország délután hat órától estig bokázik és a rezgő-jimmyt táncolja. A táncdüh egyformán uralja a franciát és a németet és Párisból Berlinig, Norderneytől—Swinmündeig minden lokál tulzsfolt a megkerült jimmy-táncospároktól. Már Bécsben erősen csökken a láz és beljebb Ausztriában, Stájerországban, vagy Tirolban mindig a szolid waltzer, esetleg a ländler divatozik.

A szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel.

Az Aradi Közlöny, egyes példánnyal az utcán kizárólag a „Kelet” hirlapiroda elárúsító sátraiban és rikancésainál kaphatók.

Apró hirdetések.

Üdönvaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számoljuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani.

Vastagabb betűkkel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

MINDENES azonnal felvétetik Strada Consistorului (Balvány-utca) 23. 5076

JÓ BIZONYÍTVÁNYOKKAL rendelkező szakácsnő azonnal felvétetik. Cim a kiadóban. 400

KÖNYVELŐ, magyar-német levelezésben jártas napi 1—2 órai munkára alkalmazást nyerhet Hajek Antal utódánál. 11138

FIATAL, nős soffőr bankszolgának keresetjék. Cim a kiadóban. 3834

HOSSZABB irodai gyakorlattal rendelkező nő aki német, román nyelvet bírja, alkalmazást nyer Kovács Soma Társánál Arad. 3836

FODRASZNO és manikűrözönő házakhoz ajánkozik. Cimeket a kiadóhivatalba kér. 3812

ÜVEGES SEGÉD, aki ügyes képeretező és elárúsító is, a román német és magyar nyelvet bírja azonnal felvétetik. Ajánlatok fizetési igény és eddigi működés megjelölésével Szameth Robert Lugo. „Üvegudvar” küldendők. 3819

DIESEL gépészt keresünk több évi gyakorlattal megfelelő vizsgálati és szolgálati bizonyítványokkal. Ajánlatok Kelet hirlapirodához. 11087

Vétel és eladás.

BÜK FASZENET, elsőrendű, vaggontételeben veszek kötésre is, csakis termelő ajánlatát „Faszén” jelige alatt a kiadóhivatalba. 3830

KIRAKATOK különböző méretben falra akasztható üveggel, vagy anélkül eladó Vándor divatüzletében. 3833

ALIG HASZNÁLT smoking öltöny eladó. Cim a kiadóban. 3832

BUTOR, Ebédlő és hálószobák olcsó árban kaphatók Wlegensfeld buoraktár. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 4836

VEHET, eladhat, cserélhet modern és régi műtárgyakat, képeket, szobrokat, szőnyegeket, porcellánokat, antik butorokat a Szépművészeti Szalonban Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. Ortu-tay-palota. Bekapcsolt telefon 333. szám. 11031

KEZTYŰ varrógép, öntött vasüst eladó Bulev. Regele Maria (Andrássy-tér) 17. II. emelet. 11088

ÖSZI IDÉNYRE szövetek, flanelk olcsón szerezhetők be STRASSER divat-áruházában (Lutheránus templommal szemben.) 3501

Ingatlan.

ELFOGLALHATÓ HÁROM SZOBÁS MAGÁNHAZ Str. Knézich Károly-utca-ban eladó. Értekezhetni 2 órától Szántó, Calea Saguna (Váriassy Lajos-utca) 111. 3831

PANCOTAN 6½ kat. hold szőlő teljes felszereléssel, szükségállással, idei terméssel, 150.000 Leiért eladó. Értekezhetni Naszády városi menetiügyiroda. 11088

Ellátás.

KÉT FIATAL EMBER uri családnál jó házikosztót kaphat. Egy teljes ellátást. Bővebbet Bul. Reg. Maria (Andrássy-tér) 3. I. emelet 35. sz. 310

Különfele.

VIZUMOZÁST 60 Leiért vállalom. 5-én utazom. Mandl papírüzlet Bul. Reg. Ferdinand (Boros Béni-tér) 15. 3838

ÖTVENEZER LEI tőkével társulna tőkebiztosítás mellett szakképzett iparos. Cim: Wallinger hirdetőjében. 11138

ELVESZETT folyó hó 27-én este Ujmicalacától Calea Radnai-úton át a Strada Colonel Paulian (Fábián László-utca) egy darab sárga gyermekcipő. Becsületes megtaláló adja át Str. Colonel Paulian (Fábián László-utca) 3. sz. Kissnél. 3835

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Str. S. Brancovici (Lázár Vilmos-utca). „Kelet” hirlap-elárúsító és hirdetés felvevő iroda Str. Alexandri (Salacz-u.) 1. Háász ügynöksége Str. Eminescu (Deák F-utca) 2. és Mandl, Boulevard Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlet.

ELVESZETT egy fehér spitz kutya, nyakörvén a tulajdonos neve. Megtaláló jutalom ellenében hozza el Strada Ioan Rusu Sirianu (Aulich Lajos-utca) 20. szám. 3837

Ideai termésű uriborokat megvételre keres
Hermes kereskedelmi vállalat,
ARAD, Strada Luther
Márton No. 1. 3796

MEGJELENT
az Erzsébet Könyvnyomda
R-T. kiadásában, Diois-
sanmartin-Dicsőszentmár-
tonban Erdély egyedüli
III. oszt. Olvasókönyve
a Felekezeti Tanács megbízásából
szerkesztették Péter Károly, Tóth Irma
és Dr. Mezey Mihály. Magában foglalja
a boszéd és értelemgyakorlatot, a
nyelvtan teljes anyagát és földrajzi
ismereteket. — Ara: 12.— Lei.
374

No. 20991—1921.

HIRDETMÉNY

A „Legea asupra Rechizitiunilor” (Rekvirálási Rendelet) 67. pontja értelmében az állatok, járművek és löszerszámok osztályozása — mint minden évben — úgy az idén is meg lesz tartva és pedig az alábbi sorrendben és időben:

az I. II. és III. kerület október 7-én;
a IV. és V. kerület október 8-án;
a VI. kerület október 9-én.

Az osztályozás az állatvásártérnek Str. Coasei (Kasza-utca) kijáratá felé eső részében lesz megtartva.

Mindazon állat, jármű és löszerszám tulajdonosok, kik ezen hirdetményt nem veszik figyelembe és állataikkal, járműveikkel és löszerszámaikkal a jelzett helyen és időben meg nem jelennek, a fent nevezett „Legea asupra Rechizitiunilor” (Rekvirálási Rendelet) 71. pontja értelmében szigorúan meg lesznek büntetve.

Arad, 1921. szeptember 22.

Pocoan,
előtér.

UTLEVELEK

GYORS ES CSINOS
BEKÖTESET
VALLALJA

AZ

ARADI KOZLONY
KONYVKOTESZETE

Átköltözéseket

helyben és vidékre nyitott és zárt butorszállító kocsikkal felelősség mellett pontosan és olcsón teljesít:

Éliás Lipót Fia

szállító, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 36. sz. Bekapcsolt telefon 250. sz.

Autótulajdonosok figyelmébe!

Mégér keztek a legjobb minőségű, világhírű „MICHELIN” autógummik. Kapható: Póhm

vaskereskedőnél Pinta Avram Iancu (Szabadság-tér)